

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС; ФІНАНСОВЕ ПРАВО;
ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32844/2618-1258.2025.4.11>**ГРИЦИК О.Ф.****ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА СИСТЕМИ СУБ'ЄКТІВ
СТВОРЕННЯ НАЛЕЖНИХ УМОВ ДІЯЛЬНОСТІ СУДУ****GENERAL CHARACTERISTICS OF THE SYSTEM
OF ENTITIES CREATING APPROPRIATE CONDITIONS
FOR THE ACTIVITIES OF THE COURT**

Мета статті полягає у комплексному аналізі системи суб'єктів, що беруть участь у створенні належних умов діяльності суду, зокрема у з'ясуванні ролі органів державної влади, Державної судової адміністрації України, органів суддівського самоврядування, голови суду та керівника апарату суду, а також у визначенні напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання з метою забезпечення ефективного, безперервного та незалежного функціонування судової влади в умовах сучасних викликів, включаючи воєнний стан. У статті досліджується система суб'єктів створення належних умов діяльності суду як комплексної та взаємопов'язаної структури, що об'єднує органи державної влади, органи судової влади, посадових осіб та допоміжні інституції. Розкрито роль Верховної Ради України у формуванні правових і фінансових засад функціонування судової системи, проаналізовано механізми участі Кабінету Міністрів України у матеріально-технічному забезпеченні судів та фінансуванні діяльності судової влади. Окрему увагу приділено діяльності Міністерства юстиції України, яке координує правові реформи, забезпечує виконання міжнародних зобов'язань та сприяє цифровізації процесів у сфері правосуддя. Значне місце в роботі відведено аналізу функцій Державної судової адміністрації України як центрального органу організаційного забезпечення судів, що відповідає за ресурсну, технічну, кадрову та безпекову підтримку їхньої діяльності. Також охарактеризовано значення органів суддівського самоврядування у забезпеченні незалежності суддів і формуванні внутрішніх умов стабільного функціонування судів. Особливий акцент зроблено на ролі голови суду та керівника апарату суду як ключових суб'єктів управління, відповідальних за організацію внутрішніх процесів, кадрову політику та підтримання ефективного функціонування установи в умовах воєнного стану. Автором підкреслено, що створення належних умов для діяльності судів має багаторівневий і міжінституційний характер, а його результативність залежить від узгоджених дій усіх суб'єктів. Висновується, що саме ефективна взаємодія органів державної влади, органів судової влади та допоміжних суб'єктів дозволяє забезпечити безперервність здійснення правосуддя, підтримати незалежність судів і гарантувати реалізацію права громадян на справедливий суд навіть в умовах збройної агресії та системних викликів.

Ключові слова: *судова система, належні умови діяльності суду, організаційне забезпечення, Державна судова адміністрація України, голова суду, керівник апарату суду, суддівське самоврядування, фінансування судів, цифровізація правосуддя.*

The purpose of the article is to comprehensively analyze the system of subjects participating in creating proper conditions for the court's activities, in particular, to clarify the role of state authorities, the State Judicial Administration of Ukraine, judicial self-government bodies, the court president and the head of the court staff, as well as to identify areas for improving administrative and legal regulation in order to ensure the effective, continuous and independent functioning of the judiciary in the face of modern challenges, including martial law. The article examines the system of subjects of creating proper conditions for the operation of the court as a complex and interconnected structure that unites state authorities, judicial authorities, officials and auxiliary institutions. The role of the Verkhovna Rada of Ukraine in forming the legal and financial foundations of the functioning of the judicial system is revealed, the mechanisms of participation of the Cabinet of Ministers of Ukraine in the material and technical support of courts and financing of the activities of the judiciary are analyzed. Special attention is paid to the activities of the Ministry of Justice of Ukraine, which coordinates legal reforms, ensures the implementation of international obligations and promotes the digitalization of processes in the field of justice. A significant place in the work is devoted to the analysis of the functions of the State Judicial Administration of Ukraine as the central body for the organizational support of courts, which is responsible for resource, technical, personnel and security support of their activities. The importance of judicial self-government bodies in ensuring the independence of judges and forming internal conditions for the stable functioning of courts is also characterized. Special emphasis is placed on the role of the court president and the head of the court staff as key management entities responsible for organizing internal processes, personnel policy, and maintaining the effective functioning of the institution under martial law. The author emphasizes that the creation of appropriate conditions for the activities of the courts is multi-level and inter-institutional in nature, and its effectiveness depends on the coordinated actions of all entities. It is concluded that it is the effective interaction of state authorities, judicial authorities, and auxiliary entities that allows ensuring the continuity of the administration of justice, supporting the independence of courts, and guaranteeing the realization of citizens' right to a fair trial even in conditions of armed aggression and systemic challenges.

Key words: *judicial system, appropriate conditions for the operation of the court, organizational support, State Judicial Administration of Ukraine, court president, head of the court staff, judicial self-government, court financing, digitalization of justice.*

Актуальність теми. Система суб'єктів створення належних умов діяльності суду – це складна, але в той же час цілісна та взаємопов'язана структура, в якій кожен елемент виконує специфічну функцію, спрямовану на забезпечення ефективної, безперервної та законної роботи судової установи. До зазначеного забезпечення тією чи іншою мірою залучені всі гілки влади.

На думку І. Павлюка, який провів аналіз положень Закону України «Про судоустрій та статус суддів» від 02.06.2016 № 1402-VIII [1] і дійшов до висновку, що складовими елементами механізму організаційного забезпечення діяльності суду є: 1) суб'єкти управління господарськими судами – Президент України, Верховна Рада України, Верховний Суд, Касаційний господарський суд, голови господарських судів, Вища кваліфікаційна комісія суддів, Вища рада правосуддя, органи суддівського самоврядування; 2) суб'єкти організаційного забезпечення діяльності господарських судів – Державна судово адміністрація та її територіальні управління, апарати господарських судів [2]. З поділом на вказані дві групи ми частково погоджуємося. Але щодо назви першої групи – то вважаємо, що відбулася авторська помилка, адже некоректно використовувати таке словосполучення як «суб'єкти управління господарськими судами». Суди незалежні – це константа яка є незмінною, а тому вони не можуть бути об'єктом управління у класичному розумінні цього терміна. Доцільніше було б говорити про «суб'єктів, що сприяють реалізації незалежного функціонування господарських судів».

Мета статті полягає у комплексному аналізі системи суб'єктів, що беруть участь у створенні належних умов діяльності суду, зокрема у з'ясуванні ролі органів державної влади, Державної судової адміністрації України, органів суддівського самоврядування, голови суду та керівника апарату суду, а також у визначенні напрямів удосконалення адміністративно-правового регулювання з метою забезпечення ефективного, безперервного та незалежного функціонування судової влади в умовах сучасних викликів, включаючи воєнний стан.

Виклад основного матеріалу. Верховна Рада України як єдиний орган законодавчої влади розглядає законопроекти та приймає закони про: права і свободи людини а громадянина, гарантії цих прав і свобод; судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи; організацію та діяльність прокуратури, органів дізнання і слідства, нотаріату, органів та установ виконання покарань; основи організації та діяльності адвокатури. До її повноважень належить затвердження Державного бюджету України та внесення змін до нього, контроль за виконанням Державного бюджету України, прийняття рішення щодо звіту про його виконання [3]. Це означає, що саме Верховна Рада України створює правові засади функціонування судової влади та забезпечення належного рівня її діяльності через прийняття відповідних нормативно-правових актів. Вона встановлює засади організаційного, кадрового та матеріального забезпечення діяльності судів, що безпосередньо впливає на створення умов для здійснення правосуддя.

Так, наприклад, Комітет з питань правової політики Верховної Ради України є розробником законопроекту №13467-1 від 21.07.2025 року «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо створення передумов для підвищення розміру прожиткового мінімуму» [4]. Законопроект спрямований на створення передумов для підвищення розміру прожиткового мінімуму та встановлення справедливого розміру суддівської винагороди. Цей законопроект є альтернативним до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо створення передумов для підвищення розміру прожиткового мінімуму» № 13467 від 11 липня 2025 року [5]. На відміну від останнього проекту закону, законопроектом №13467-1 пропонується встановити базовий посадовий оклад судді місцевого суду у розмірі 26 базових (орудних) величин для визначення розмірів посадових окладів (що становитиме 90 220 гривень) [4].

Наступний суб'єкт – Кабінет Міністрів України, він забезпечує здійснення внутрішньої та зовнішньої політики держави, є суб'єктом законодавчої ініціативи, розробляє проект закону про Державний бюджет України і забезпечує виконання затвердженого парламентом Державного бюджету України, звітує перед парламентом про його виконання [3]. У межах створення належних умов для діяльності судової влади Кабінет Міністрів України відіграє важливу роль в організаційному, фінансовому, матеріально-технічному забезпеченні судів та установ системи правосуддя. Зокрема, саме уряд забезпечує функціонування органів виконавчої влади, які реалізують політику у сфері правосуддя, таких як Міністерство юстиції України, Державна судова адміністрація України, Державна казначейська служба України тощо.

Основні форми участі Кабінету Міністрів у створенні належних умов діяльності судів:

- підготовка та реалізація програм інформатизації судової системи (наприклад, Програма створення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи на 2022–2024 роки);
- виділення коштів на будівництво, реконструкцію та утримання приміщень судів (наприклад, 16 грудня 2022 року набрав чинності спільний наказ Міністерства економіки України та Фонду державного майна України «Про затвердження Методики визначення шкоди та обсягу збитків, завданих підприємствам, установам та організаціям усіх форм власності внаслідок знищення та пошкодження їх майна у зв'язку із збройною агресією Російської Федерації, а також упущеної вигоди від неможливості чи перешкод у провадженні господарської діяльності» від 18 жовтня 2022 року № 3904/1223 [6]; розпорядженням Кабінету Міністрів України від 08 вересня 2023 року № 786 «Про погодження передачі будівлі у м. Ковелі в державну власність» погоджено передачу адміністративної будівлі по вул. Незалежності, 15Г, у м. Ковелі Волинської області з комунальної в державну власність до сфери управління ДСА України для забезпечення Ковельського міжрайонного суду Волинської області приміщенням державної власності (на сьогодні завершено процедуру приймання-передачі зазначеної будівлі, акт приймання-передачі затверджено ДСА України 16.11.2023) [7]);
- фінансування оплати праці працівників апарату суду (попри секвестри бюджету у 2022 році вдалося утримати рівень середньої заробітної плати працівників апаратів судів на рівні 2021 року, розмір суддівської винагороди не зменшувався. 90% усього фінансового ресурсу спрямовано на оплату праці та нарахування на заробітну плату. Зазначене майже тотожно значенню відповідного показника 2021 року, який становив 91% [8]);
- закупівля обладнання, програмного забезпечення, засобів зв'язку та охорони (у рамках реалізації галузевої Програми інформатизації було придбано понад тисячу комп'ютерів, серверів, сканерів, пристроїв аудіо- та відеофіксації судових засідань для базового оснащення судів [9]);
- забезпечення судів засобами електронного документообігу та архівного зберігання справ (затверджено Програму створення Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної сис-

теми (ЄСІТС) на 2022–2024 роки (Наказ ДСА № 178 від 14.06.2022), яка передбачає запуск підсистем електронного суду, архіву, Е-кабінету та відеоконференцій [8]).

Ці приклади демонструють, що Кабінет Міністрів України забезпечує функціональну та організаційну підтримку судової влади через бюджетне фінансування, інженерно-технічне забезпечення, інформатизацію та нормативне супроводження. Такий підхід є необхідною передумовою для створення реальних, дієвих умов здійснення правосуддя.

Міністерство юстиції України як центральний орган виконавчої влади відповідає за розроблення та здійснення державної політики у сфері реформи правосуддя. Міністерство юстиції проводить законопроектні роботи з питань судоустрою, судочинства, статусу суддів тощо. Воно забезпечує повне і своєчасне примусове виконання судових рішень, проведення судових експертиз, а також укладає угоди про правову співпрацю з відповідними органами інших держав і міжнародними організаціями, організовує взаємодію з ними, забезпечує виконання міжнародних зобов'язань України з правових питань. Міністерство юстиції України бере участь в утворенні і ліквідації судів загальної юрисдикції [3].

Наприклад, у співпраці з Програмою розвитку ООН та за фінансової підтримки уряду Швеції Міністерство юстиції модернізувало ІТ-інфраструктуру, оновило обладнання та перейшло до паперового мінімалізму:

- спрощено отримання дублікатів актів цивільного стану та довідок через портал Дія;
- підвищено доступність електронних сервісів навіть під час руйнівних обставин війни [10].

Також, 13 липня 2018 року Міністерство юстиції та Рада Європи підписали Меморандум щодо підтримки України в реалізації рішень Європейського суду з прав людини [11]. Це сприяло впровадженню структур реформ у виконавчому механізмі, включаючи сферу судочинства. Міністерство юстиції активне бере участь у різних проєктах із міжнародними партнерами, наприклад, в рамках проєкту "Pravo-Justice II та III" (Expertise France, EU) обговорювалися напрямки підтримки цифрового моніторингу, аналітики регуляторних актів та судового процесу [12].

Також, можна назвати інші важливі аспекти участі Мін'юсту щодо створення належних умов діяльності суду: 1) участь у забезпеченні виконання бюджету, включно з пріоритетами для судової системи (через Міністерство фінансів та узгодження з Державною судовою адміністрацією та ВРП) – хоча це безпосередньо не Мін'юст, але урядова координація включає вплив Мін'юсту; 2) інтеграція судів у загальнодержавні програми реформ (включно через Міністерство юстиції); 3) організація навчальних та тренінгових заходів спільно з юридичними організаціями для підвищення компетентності працівників судового апарату.

Отже, за рахунок таких зусиль Міністерство юстиції відіграє важливу роль у створенні умов для ефективної, прозорої та безпечної діяльності судової системи України.

Наступний суб'єкт аналізованої системи – це Державна судова адміністрація, яка є централізованою системою органів виконавчої влади, що здійснює організаційне забезпечення діяльності судів загальної юрисдикції, а також інших органів та установ судової системи (органів суддівського самоврядування, кваліфікаційних комісій суддів тощо) [3]. Її повноваження охоплюють широкий спектр напрямів, які безпосередньо впливають на якість та ефективність здійснення правосуддя.

Відповідно до Звіту про діяльність ДСАУ за 2023 рік були проведені заходи для належного інформаційно-технічного забезпечення судів. Придбано загалом 2 278 одиниць ІТ-обладнання (164 сервери, 1 558 ПК, 561 сканер) – понад 50% від запланованої потреби [7]. Крім участі у матеріально-технічному забезпеченні та надання інформаційно-технічних ресурсів, ДСАУ активно приймає участь у: 1) захисті інформаційної безпеки судів, наприклад, Отримала атестат відповідності комплексної системи захисту інформації (ЦОД ЄСІТС) [7]; закупила програмне забезпечення для кіберзахисту: FortiMail-VM08 і FortiSandBox-VM із підтримкою на два роки [7]; 2) підтримці Служби судової охорони, наприклад, у 2023 році ДСАУ затвердила нові стандарти форми для співробітників ССО та виділила понад 10 млн грн на однострій та 930 тис. грн – на пальне для автотранспорту ССО [13]; 3) запровадження заходів цивільного захисту та евакуації, наприклад, наказом ДСАУ від 09.05.2023 № 226 було встановлено порядок евакуації працівників апарату у разі надзвичайних ситуацій [7]; 4) управлінні персоналом та кадровому плануванні, наприклад, було направлено 97 повідомлень про необхідність відрядження 285 суддів у 61 суд для забезпечення правосуддя в умовах бойових дій або нестабільності [7].

Таким чином, ДСАУ відіграє стратегічну роль у формуванні належних умов для діяльності судів – від ресурсного та технічного забезпечення до захисту інформації та безпеки, а також персонального управління в умовах ефективного функціонування судової системи.

Далі розглянемо органи суддівського самоврядування, адже їх діяльність має сприяти створенню належних організаційних та інших умов для забезпечення нормальної діяльності судів і суддів, утверджувати незалежність суду, забезпечувати захист суддів від втручання в судову діяльність, а також підвищувати рівень роботи з кадрами у системі судів [3].

Органи суддівського самоврядування, відповідно до чинного законодавства, відіграють важливу, хоча здебільшого контрольню-дорадчу роль у процесі організаційного забезпечення діяльності судів. Їхні функції спрямовані на підтримання інституційної спроможності судової влади, підвищення ефективності функціонування судових установ та захист незалежності суддів у межах наданих законом повноважень.

Згідно з частиною 5 статті 105 та частиною 5 статті 106 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», збори суддів окремих судів мають повноваження обговорювати питання внутрішньої діяльності суду, а також професійної поведінки окремих суддів і працівників апарату суду. Рішення, ухвалені зборами суддів, є обов'язковими для всіх суддів відповідного суду, що забезпечує внутрішню дисципліну й стабільність у роботі судової установи.

Конференції суддів відповідних юрисдикцій, згідно з пунктами 1, 2 та 6 частини 2 статті 108 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», розглядають питання фінансування та організаційного забезпечення діяльності судів. Зокрема, вони заслуховують звіти виконавчих органів конференції, інформацію відповідних територіальних управлінь Державної судової адміністрації України, а також мають право звертатися до органів державної влади та органів місцевого самоврядування з пропозиціями щодо поліпшення матеріально-технічної бази та адміністративного забезпечення судів.

У міжконференційний період аналогічні функції здійснюють Ради суддів відповідних юрисдикцій. Вищий рівень повноважень у сфері організаційного забезпечення має З'їзд суддів України – найвищий орган суддівського самоврядування. Відповідно до частини 1 статті 112 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», З'їзд заслуховує звіт Ради суддів України щодо виконання завдань у сфері забезпечення незалежності судової влади та умов її функціонування, оцінює стан фінансування й організаційного забезпечення судів, заслуховує інформацію ДСАУ та має право висловити недовіру її керівнику.

Так, зборами суддів Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області прийнято рішення від 07.05.2018 р. (протокол № 02) про висловлення недовіри керівнику апарату Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області за результатами заслуховування та обговорення звіту керівника апарату Ніжинського міськрайонного суду Чернігівської області ОСОБА_2, у зв'язку з неналежним виконанням нею посадових обов'язків, грубим порушенням Положення про автоматизовану систему документообігу суду, виявленням 121 невідповідності займаної посади, відсутністю контролю з боку керівника апарату суду за виконанням працівниками канцелярії своїх обов'язків, встановленням самоусунення від вирішення проблемних питань суду, що є компетенцією керівника апарату, ігноруванням висновків дисциплінарної комісії, прикриваючи роботу недобросовісних працівників. Втім, суб'єктом звільнення керівника апарату суду є відповідна посадова особа ДСА України [14; 15; 16, с. 120–121].

Інший суб'єкт суддівського самоврядування – Рада суддів України, як постійно діючий орган у період між з'їздами, відповідно до частини 5 статті 116 Закону України «Про судоустрій і статус суддів», здійснює розробку та реалізацію заходів, спрямованих на зміцнення незалежності судової влади та покращення організаційно-фінансових умов функціонування судів. Вона контролює діяльність судів у цій площині, взаємодіє з ДСАУ, заслуховує звіти її посадових осіб, а також ініціює звернення до органів державної влади з пропозиціями щодо покращення матеріально-технічної та інфраструктурної спроможності судової системи.

Таким чином, органи суддівського самоврядування, хоча й не мають прямого розпорядчого впливу на бюджетні чи адміністративні ресурси, відіграють ключову роль у виявленні потреб судів, формуванні професійного бачення щодо шляхів покращення умов їх функціонування та ініціюванні відповідних дій перед органами виконавчої влади.

Якщо вести розмову про Голову суду то згідно статті 24 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» він є ключовою фігурою у забезпеченні належних організаційних та адміністративних умов функціонування суду. Голова суду представляє суд як орган державної влади у взаєминах з іншими інституціями та суспільством, забезпечуючи належний рівень комунікації та співпраці. Визначаючи повноваження заступників і контролюючи ефективність роботи апарату суду, голова фактично формує управлінську основу для стабільної та результативної діяльності суду.

Особливе значення має його участь у кадровій політиці – від погодження призначення керівника апарату суду та його заступників до внесення пропозицій щодо їх заохочення чи дисциплінарної відповідальності. Це дає можливість забезпечувати професійність і відповідальність управлінського персоналу.

Голова суду також організовує процеси, безпосередньо пов'язані з ефективним здійсненям правосуддя: ведення судової статистики, інформаційно-аналітичне забезпечення суддів, виконання рішень зборів суддів, сприяння підвищенню їхньої кваліфікації. Він контролює належне функціонування суду, своєчасно інформує компетентні органи про кадрові потреби та ініціює питання щодо кількості та складу слідчих суддів.

Таким чином, діяльність голови суду виходить далеко за межі представницьких чи адміністративних функцій – вона спрямована на створення умов, у яких судді та апарат суду можуть ефективно реалізовувати свої повноваження, забезпечуючи якісне та безперервне здійснення правосуддя.

Щодо кадрового забезпечення діяльності судів, то воно здійснюється наступними суб'єктами: Національною школою суддів України; організаційними формами суддівського самоврядування (збори суддів, Рада суддів України та з'їзд суддів України); Пленумом Верховного Суду; ВРП та уповноваженими суб'єктами, що утворюються при ній: Комісія з питань вищого корпусу державної служби при ВРП, Дисциплінарні палати; окремими підрозділами апарату суду (загальний відділ, відділ правового забезпечення, служба управління персоналом, канцелярія суду тощо); головою суду та його заступником [16, с. 149]. Однак щодо безпосереднього повсякденного організаційного забезпечення роботи суду то саме апарати судів здійснюють діяльність по створенню належних умов для реалізації прав і виконання обов'язків учасників судового процесу, так і на забезпечення функціонування суду як державної установи і юридичної особи та підтримання належних умов для перебування і роботи в суді його працівників і громадян [3].

В умовах зростання обсягу судових справ, цифровізації процесів, а також надзвичайних викликів, спричинених повномасштабною війною, роль апарату суду значно зросла. Саме він забезпечує безперервність судової діяльності навіть за умов переміщення судів, перебоїв із фінансуванням, загроз безпеці чи пошкодження інфраструктури.

У цьому контексті ключову роль відіграє керівник апарату суду – посадова особа, на яку покладено безпосереднє управління персоналом апарату, організацію внутрішніх адміністративних процесів та взаємодію з Державною судовою адміністрацією України. Він відповідає за реалізацію фінансових коштів, ведення судової статистики, технічну організацію судових засідань, а також за дотримання норм охорони праці та внутрішнього трудового розпорядку.

Досліджуючи та аналізуючи судову практику, А. Малихіна вказує на те, що сучасний фахівець з управління апаратом суду має володіти широким спектром різних знань і навичок, а саме в юридичній, фінансовій, управлінській галузях, а також мати практичний досвід з питань особливостей організації роботи суду та роботи автоматизованої програми документообігу, але в Україні відсутній навчальний заклад, який готував би кваліфікованих спеціалістів із судового управління, що могли б очолити апарат суду й організувати ефективне функціонування його структурних підрозділів [17, с. 83; 18, с. 282]. Ми згодні з позицією авторки, адже дійсно для успішного керівництва апаратом суду необхідні спеціальні знання та навички. Так, як вже зазначалось, керівники апаратів виконують функції судових адміністраторів, займаючись кадровими питаннями, статистичними звітами, управлінням персоналу, менеджментом, господарською діяльністю, що потребує володіння навиками у сфері інформаційних технологій та публічної діяльності. Усі ці функції не властиві судді, який не може їх виконувати на належному рівні [19].

Таким чином, ефективність роботи суду як інституції значною мірою залежить від професіоналізму, управлінських здібностей та організаторського хисту керівника апарату. У складних умовах війни саме він виступає гарантом стабільного функціонування суду, підтримуючи належні умови для здійснення правосуддя, як для суддів, так і для громадян, що звертаються за захистом своїх прав.

Висновки. На підставі вище зазначеного пропонуємо наступну класифікацію суб'єктів, що входять у систему створення належних умов діяльності суду.

Органи державної влади загальної компетенції – до цієї групи належать Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, Міністерство фінансів України, Міністерство юстиції України та інші центральні органи виконавчої влади. Вони здійснюють нормотворчу, фінансово-бюджетну та контрольну функції, забезпечуючи правове та ресурсне підґрунтя для функціонування судів. Зокрема, саме на рівні законодавчого органу визначаються видатки на судову систему,

ухвалюються державні програми та нормативно-правові акти, що впливають на організаційно-правове забезпечення діяльності судів.

Органи та посадові особи судової влади – до них відносяться Державна судова адміністрація України, Вища рада правосуддя, Голова суду, керівник апарату суду, а також збори суддів. Так, наприклад, ДСА України відіграє ключову роль як центральний орган у системі забезпечення належних умов діяльності судів, здійснюючи розподіл фінансування, кадрове забезпечення апаратів судів, контроль за ефективністю управлінських рішень. Голова суду координує організацію судової діяльності, забезпечує єдність у підходах до внутрішньої організації суду, розподілу справ, а також взаємодіє з ДСА та органами місцевої влади щодо вирішення поточних питань. А керівник апарату суду є фактичним виконавцем завдань, пов'язаних із кадровим, матеріально-технічним та документальним забезпеченням діяльності суддів і суду в цілому. Саме на нього покладено ключову відповідальність за організацію процесів, що забезпечують безперерйну роботу установи. Своєю чергою, збори суддів можуть ухвалювати рішення щодо організаційних питань функціонування суду, виступаючи суб'єктом колегіального самоврядування.

Допоміжні суб'єкти забезпечувальної діяльності щодо функціонування суду – до цієї категорії належать органи місцевого самоврядування, державні підприємства, установи зв'язку, сервісні служби, а також громадські організації. Їх роль полягає у забезпеченні інфраструктурної підтримки (комунальні послуги, охорона, технічне обслуговування тощо), а в умовах збройної агресії Російської Федерації – у сприянні переміщенню судів, збереженню майна, відновленню пошкоджених об'єктів тощо.

Таким чином, створення належних умов для здійснення правосуддя є багаторівневою та міжінституційною діяльністю, що вимагає ефективної взаємодії усіх вищезазначених суб'єктів. Водночас центральна координуюча роль у цьому процесі належить органам судової влади, насамперед Державній судовій адміністрації України та керівникам апаратів судів, які в умовах сучасних викликів мають оперативну реагувати на потреби судової системи, забезпечуючи її стабільність, незалежність і безперервність діяльності.

Список використаних джерел:

1. Про судоустрій та статус суддів: Закон України від 02.06.2016 №1402-VIII. Верховна Рада України офіційний сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19#Text>
2. Павлюк І. Ю. Правові засади організаційного забезпечення діяльності господарських судів. *Юридична наука*. 2020. № 3(105). С. 251–256.
3. Судові та правоохоронні органи України: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. А. П. Гель, Г. С. Семаков, С. П. Кондракова. К.: МАУП, 2004. 272 с.
4. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо створення передумов для підвищення розміру прожиткового мінімуму № 3467-1 від 21.07.2025 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56833>
5. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про судоустрій і статус суддів» щодо створення передумов для підвищення розміру прожиткового мінімуму № 13467 від 11.07.2025 р. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/56751>
6. Звіт про діяльність Державної судової адміністрації України за 2024 рік. URL: <https://court.gov.ua/storage/portal/dsa/news/%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%D0%94%D0%A1%D0%90%D0%A3%D0%B7%D0%B0%202024.pdf>
7. Звіт про діяльність Державної судової адміністрації України за 2023 рік. URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/dsa/2024/pidsumky_roboty_2023/%D0%97%D0%92%D0%86%D0%A2%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B4%D1%96%D1%8F%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C%D0%94%D0%A1%D0%90%D0%A3%D0%B7%D0%B0%202023_.pdf?utm_source=chatgpt.com
8. Воєнні роки для ДСА: здобутки та плани по інформатизації судів і правосуддя. ЮРЛІ-ГА, 2023. URL: https://jurliga.ligazakon.net/intervyu/220899_vonn-roki-dlya-dsa-zdobutki-ta-plani-po-nformatizats-sudv--pravosudya?utm_source=chatgpt.com
9. ДСА України: забезпечення судів засобами інформатизації – механізм в деталях на практичних прикладах. Державна судова адміністрація України, 2025. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/1849336/?utm_source=chatgpt.com

10. Ministry of Justice gains support for the development of IT infrastructure and electronic registers. United Nations Development Programme, 2022. URL: https://www.undp.org/ukraine/press-releases/ministry-justice-gains-support-development-it-infrastructure-and-electronic-registers?utm_source=chatgpt.com

11. Мін'юст та Рада Європи підписали меморандум про взаєморозуміння щодо реалізації проекту «Підтримка виконання Україною рішень Європейського суду з прав людини». Міністерство юстиції України, 2018. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/minyust-ta-rada-yevropi-pidpisali-memorandum-pro-vzayemorozuminnya-shchodo-realizaciyi-proektu-pidtrimka-vikonannya-ukrayinoyu-rishen-yevropejskogo-sudu-z-prav-lyudini>

12. Керівництво Мін'юсту обговорило вдосконалення судової системи України з міжнародними партнерами. Міністерство юстиції України, 2023. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/kerivnytstvo-miniustu-obhovorylo-vdoskonalennia-sudovoi-systemy-ukrainy-z-mizhnarodnymy-partneramy>

13. Забезпечення роботи правосуддя: підсумки роботи ДСА за 2023-й рік. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/pres-centr/news/1561319/?utm_source=chatgpt.com

14. Про залишення апеляційної скарги без задоволення: постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 06 груд. 2018 р. у справі № 823/1640/18. Єдиний державний реєстр судових рішень : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/78387706>

15. Про залишення апеляційної скарги без задоволення : постанова Шостого апеляційного адміністративного суду від 07 лют. 2019 р. у справі № 825/2346/18. Єдиний державний реєстр судових рішень : [сайт]. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/79727790>.

16. Виноградова А.І. Адміністративно-правові засади кадрового забезпечення діяльності судів в Україні: дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії зі спеціальності 081 «Право». – Класичний приватний університет, Запоріжжя, 2023. 253 с.

17. Бойко В. П. Адміністративно-правове забезпечення діяльності місцевих судів: дисер. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ, 2016.

18. Малихіна А. О. До проблеми визначення правового статусу керівника апарату суду. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Право, 2013. № 1062, вип. 14. С. 279–282.

19. Організація роботи суду в Україні: навч. посіб. / Кол. авт.: І.Є. Марочкін, П.М. Каркач, О.М. Овчаренко та ін.; за заг. ред. І.Є. Марочкіна. Х.: Нац. юрид. акад. України, 2009. 312 с.